

Idé till ny modell för organisationsstöd till ideella organisationer inom samhällets krisberedskap

Civilförsvarsförbundet
Svenska Lottakåren
Svenska Blå Stjärnan

2008-03-12

Bakgrund och syfte

Den nuvarande modellen för organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer har sedan tillkomsten varit ifrågasatt av flera organisationer. Nu beskriver myndighetsföreträdare modellen som ”kontraproduktiv och obsolet”.

Statens styrning av organisationerna kan vara begränsande för samhällsnyttan samtidigt som fokuseringen på totalförsvarets uppgifter är alltför stark. Det är en uppenbar risk med dagens bidragssystem att de ideella organisationerna blir entreprenörer i statens tjänst istället för fritt tänkande organisationer som tar fram lösningar för behov som inte är tillgodosedda eller som bäst tillgodoses av annan aktör än staten. Vidare förutsätter organisationsstödet ett tidsödande arbete för mottagande organisation med insamling och redovisning av statistiska uppgifter om organisationen. Det behövs därför en bredare diskussion om grunderna för organisationsstödet.

Vi redovisar här en idé för en ny modell för organisationsstödet fördelning. Det finns flera viktiga syften med en ny modell. Ett är en bättre balans mellan den statliga styrningen och organisationernas behov av eget handlingsutrymme. Därmed ges organisationerna en större möjlighet att pröva nya idéer och förstärka sin roll som ett viktigt komplement till vad staten kan leverera när det gäller krisberedskap. Följden av detta blir även att större resurser kan läggas på att öka allmänhetens deltagande i beredskapen inför ett brett spektrum av kriser, vilka sammantaget påverkar samhället mer än de relativt få, riktigt stora kriserna. Ett annat syfte med modellen är att minimera det administrativa arbete, inkluderande omfattande statistikredovisning, som de frivilliga försvarsorganisationerna behöver utföra för att ta emot stödet. Dessutom är det så att ”inte allt som räknas kan beräknas, och inte allt som kan beräknas är värt att räkna på” (Albert Einstein).

Organisationsstödet storlek ska spegla organisationernas samhällsnytta.

Idéns grund

I vår idé till ny modell baseras det totala statliga stödet för en organisation på två delar – ett grundläggande stöd för organisationen existens och en del som speglar den sammanlagda nyttan för samhället.

Grundläggande organisationsstöd

En *ideell och demokratisk organisation som med kvalitet och uthållighet bidrar till samhällets krisberedskap* ska kunna få ett grundstöd. Organisationen ska ha en dokumenterad ambition och förmåga att bidra till krisberedskapen och dessutom vara rikstäckande. En sådan organisation betecknas som *erkänd* – en status som efter dialog omprövas exempelvis vart

fjärde år. Genom att vara erkänd ges organisationen ett förtroende som innebär att behovet av omfattande, årlig statistikredovisning väsentligt minskar.

Oavsett hur stort medlemsantalet är och hur långt utvecklingen av organisationen har kommit, finns vissa kostnader för att en ideell organisation ska fungera. Ett grundläggande stöd är ett bidrag till denna kostnad. Stödet medför också goda möjligheter för nya organisationer att kunna bildas och påbörja verksamhet.

Varje erkänd organisation tilldelas ett lika stort grundläggande organisationsstöd.

Stöd som speglar samhällsnyttan

De erkända organisationerna bidrar till samhällets krisberedskap. Hur stort detta bidrag är anser vi tillräckligt väl avspelas i antalet medlemmar och deras utbildningsnivå. Därför beräknas stödet efter två kategorier medlemmar enligt följande.

1. antalet registrerade medlemmar
2. antalet av organisationen utbildade medlemmar

Med utbildade medlemmar avses de som genomgått utbildning inom organisationen. Det återstår att bestämma utbildningens omfattning och hur nyligen medlemmen ska ha genomfört den. Det bör vara möjligt för den som fortlöpande går fortsättningskurser och andra kurser att ha grundutbildningen längre tillbaka i tiden. Det är i huvudsak bland de utbildade medlemmarna som man återfinner de som verkligen är engagerade – aktiva medlemmar, ofta med fortlöpande uppdrag. Det kan exempelvis vara instruktörer eller styrelsemedlemmar. Det stöd som relateras till samhällsnyttan gör därför att en utbildad medlem berättigar till ett högre stöd än den som enbart är registrerad som medlem. Det återstår att bestämma viktningen mellan de två kategorierna.

Principmodellen

Idéns modell kan sammanfattningsvis illustreras enligt nedan:

Organisationen är erkänd	X_1 kr
Antal medlemmar	antal x X_2 kr
Antal utbildade medlemmar	antal x X_3 kr
SUMMA:	X_0 kr

Utöver det grundläggande stödet och det stöd som speglar samhällsnyttan, tillkommer ersättningar för statliga uppdrag från staten som organisationerna tar på sig.

Idén om ny fördelningsmodell behöver konkretiseras och ges reella tal. Vi kan konstatera att idén är oberoende av hur mycket pengar som totalt anslås för ändamålet. De okända talen i tabellen ovan skulle således kunna vara andelar av det totala anslaget.

En modell som speglar värdet av krisberedskapen

Modellen innebär en bedömning av samhällsnyttan av de frivilliga försvarsorganisationerna. I förlängningen är det också en bedömning av värdet av samhällets krisberedskap. Det blir då naturligt att diskutera hur stor del av samhällets krisberedskap som de erkända organisationerna bidrar med, och därmed hur stort det totala anslaget storlek bör vara. Det är viktigt att det finns incitament för förbättring hos de ideella organisationerna. När varje organisation förbättras – och därmed tillsammans spelar en större roll i samhällets säkerhet och beredskap – vore det därför naturligt med ett ökat anslag.